

Verslag Thames Landscape Strategy studiereis

7 en 8 juni bracht een delegatie van het Nationale Parken Bureau samen met vertegenwoordigers van (natuur)organisaties, de provincie Zuid-Holland, IJsselbiënnale, Ministerie van landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Rijksadviseur voor het landschap een werkbezoek/studiereis aan de Thames ten westen van Londen, de zogenaamde *Arcadian Thames*.

De Thames-Landscape Strategy (hierna TLS) is een voorbeeld van een aanpak en visie voor dit gebied wat gebukt gaat onder stedelijke druk en kampt met waterveiligheidsopgaven. De ambities liggen in de lijn van de Nationale Parken in Nederland. De TLS begint met een gedegen analyse met een duidelijk en goed verhaal over de samenhang, het ontstaan van dit gebied en het landschap en de natuur in dit gebied. Deze strategie wordt gedragen door de bewoners en staat daardoor al ruim 20 jaar als een huis. Landschapsarchitect Kim Wilkie is de schrijver en ontwerper van de landschapstrategie voor de Thames, die een scope van minimaal 100 jaar heeft.

Hampton Court Landing stage...

Wij gingen op bezoek om te ontdekken wat het geheim is van deze aanpak. Op het programma stond op donderdag een vaartocht over de Thames met gastheer Kim Wilkie en de coördinator van de TLS, Jason Debney. Opvallend voor de strategie van de Thames is dat zones zijn aangewezen voor natuur, extensieve landbouw (begrazing), erfgoed, bebouwing, recreatie, zichtlijnen, groen etc. Dit zou ook een praktisch bruikbaar model voor Nederlandse situaties kunnen zijn. Daarnaast was de bezielende aanpak van landschapsarchitect Kim Wilkie waarschijnlijk de grootste kracht voor het bij de bevolking in het hart krijgen van zijn visie op het landschap en het beheer ervan. Toen Wilkie dertig jaar geleden de TLS schreef is hij drie jaar lang onafgebroken in gesprek gegaan met bewoners, wijkorganisaties, woningcorporaties, bedrijven. Deze aanpak heeft ertoe geleid dat de omgeving zich zeer betrokken voelt bij het landschap van de Thames en zich daardoor ook verantwoordelijk voelt voor het behoud ervan voor nu en in de toekomst. De Thames Landscape Strategy is voor maar een deel van de rivier geldig. Het gebied vanaf Weybridge tot en met Kew Gardens in het zuiden van Londen valt onder het landschapsplan van Wilkie. London city zit zelf niet in het partnerschap. Dat wil London niet in verband met het voorkomen van de zogenaamde 'dubbele petten'.

Vrijwilligers zijn het hart van de organisatie

TLS krijgt geen structurele bijdrage van het Rijk of van de stad Londen en besteedt zodoende veel tijd en aandacht aan het vinden van partners en sponsors. Van de inkomsten worden twee stafmedewerkers betaald. De TLS is dan ook voornamelijk afhankelijk van een grote groep enthousiaste vrijwilligers om het mooie landschap van en rond de Thames in stand te houden. Het grote voordeel van zoveel betrokken vrijwilligers, is dat zij ook de bewoners zijn van dit landschap. Plannen van Londen of de overheid met veel impact op de omgeving worden dan ook op de voet gevolgd. Vrijwilligers van TLS staan ook vaak op de lijst van gemeenteraadsverkiezingen. Handig, want zo kunnen zij de plannen daar inbrengen en verdedigen.

Gastheer Kim Wilkie vertelt over de TLS op de boot van Hampton Court Place naar Westminster

Presentaties en discussie op de Nederlandse ambassade

Vrijdag was de Nederlandse ambassade aan Hyde Park het toneel van diverse lezingen over landschap, natuur en de menselijke hand daarin, oa door de voorzitter van The Landscape Institute, Marrick Denton-Thomson, de directeur van de Lake district National Park, Paul Tiplady, London National Park City, Paul de Zylva. Diverse presentaties gaven een beeld hoe organisaties omgaan (en soms worstelen) met o.a. landschapsinrichting in relatie tot de grote stad, governance, beleving van het landschap en niet in het minst de relatie met en de verantwoordelijkheid en betrokkenheid van inwoners.

In Engeland zijn er National Parks (NP) en Area's of Outstanding Beauty (AONB). Een NP is gericht op natuur en moet een plan hebben voor ruimtelijke kwaliteit, een AONB hoeft dit niet te hebben en is gericht op recreatie. In een NP is de National Park Authority verantwoordelijk om het landschap te beschermen en om daar een plan voor te hebben.

Na afloop van de presentaties was er nog een levendig gesprek met directeuren van Britse Nationale parken en landschapsorganisaties.

Richmond Bridge

Voorbeeld: National Park Lake District - Nurture Lakeland

De directeur van het Lake District National Park had een paar mooie voorbeelden over hoe je het beheer en de verantwoordelijkheid van en voor het gebied kunt regelen. Lake District heeft bv in de statuten opgenomen dat de boeren in het gebied de beheerders zijn. Ook hebben ze een nieuwe naam gecreëerd: Nurture Lakeland, een label. Het is 'local business'. Er is bewust niet gekozen voor de administratieve naam National Park Lake District; bezoekers zien het dan als overheidsproduct en waarom zouden zij daarvoor betalen? Met Nurture Lakeland heeft Lake District voor een naam gekozen die een gevoel oproept bij de consument. Opvallend is ook dat hotels in het gebied verplicht één dag per jaar helpen met bijvoorbeeld zwerfvuil opruimen, ook krijgen ze trainingen in gastheerschap. Van alle boottickets die worden verkocht, gaat een percentage naar het Lake District. Hiermee worden weer voorzieningen in het gebied beheerd. En zo creëert het Lake District op lokaal niveau het eigenaarschap. De overheid kan dit niet, die gaat over landschapsplanning, maar de samenleving kan de verantwoordelijkheid voor het gebied wel op gebiedsniveau regelen, blijkt uit de voorbeelden van het Lake District.

Aan vaste wal bij Richmond Bridge, levendigheid langs de Thames: bootverhuurders, botenrestauratie, lunchende mensen

Woningbouw en huizenprijzen in National Parks

De status en kwaliteit van een nationaal park maakt dat de prijzen voor het huren of kopen van een huis steeds hoger worden. Huizen zijn hierdoor onbetaalbaar voor de mensen uit het gebied zelf en zo trekken starters weg. Er wordt nu geëxperimenteerd om uitzonderingen te maken voor betaalbare nieuwbouw voor de lokale bevolking die dan moet aantonen dat ze uit de streek komen en het alleen door mogen verkopen tegen lage prijzen aan andere lokale bewoners die dat ook weer aan moeten tonen. In een NP is de National Park Authority ook verantwoordelijk voor de ruimtelijke ordening en het al dan niet toestaan van nieuwbouw. In een Area of Outstanding Natural Beauty (AON) ligt het anders en ligt er geen beperking op bouwen, daar zijn geen regels voor.

Lessen voor de toekomst

De belangrijkste lessen uit deze studiereis: Begin met gedegen kennis en visie. Deel natuur en erfgoed vanuit een open houding. En geen betere bescherming van je waardevolle gebied dan de liefde van bewoners voor hun landschap.

En educatie is heel belangrijk. Daarover zei Kim Wilkie:

“Get them in before they are seven and you have them for life”.

Kijken:

In Search of Arcadia <https://youtu.be/cY2M1y6vPwk>

Meer lezen:

Presentaties Marinke Steenhuis, Jori Wolf, Janneke van Montfoort:

<http://www.nationaleparkenbureau.nl/documenten+en+verslagen/default.aspx#folder=977416>

Presentatie Kim Wilkie:

<http://www.nationaleparkenbureau.nl/documenten+en+verslagen/default.aspx#folder=977416>

Presentatie Paul de Sylva:

<http://www.nationaleparkenbureau.nl/documenten+en+verslagen/default.aspx#folder=977416>

Websites:

Thames Landscape Strategy: <http://thames-landscape-strategy.org.uk/>

The Landscape Institute: <https://www.landscapeinstitute.org/>

National Parks: <http://www.nationalparks.gov.uk/>

Area's of Outstanding Natural Beauty: <http://www.landscapesforlife.org.uk/>

London National Park City: <http://www.nationalparkcity.london/>